

Sygn. akt I Ns 733/19

POSTANOWIENIE

WSTĘPNE

Dnia 20 października 2020r.

Sąd Rejonowy w Tarnowie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: **Sędzia Dariusz Sosin**

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Agata Rojek

po rozpoznaniu w dniu 20 października 2020r. w Tarnowie

na rozprawie

w sprawie z wniosku **Z. L.**

z udziałem J. L.

o podział majątku wspólnego

postanawia

uzgodnić stan prawny ujawniony w dziale II (drugim) księgi wieczystej nr (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Tarnowie dla nieruchomości oznaczonej jako działka ewidencyjna nr (...) położonej w T. (obręb 152), z rzeczywistym stanem prawnym w ten sposób, że w miejsce J. L. i Z. L. jako właścicieli w ramach wspólności ustawowej małżeńskiej nakazuje wpisać J. L. jako właściciela tej nieruchomości.

Sędzia Dariusz Sosin

Sygn. akt I Ns 733/19

UZASADNIENIE

postanowienia Sądu Rejonowego w Tarnowie

z dnia 20 października 2020r.

W dniu 24 czerwca 2019r. do Sądu Rejonowego w Tarnowie wpłynął wniosek Z. L. o podział majątku wspólnego powstałego w wyniku zawarcia małżeństwa z J. L.. Wnioskodawca wskazał, że w skład majątku wspólnego wchodzi nieruchomość oznaczona jako działka ewidencyjna nr (...) położona w T. (obręb 152) objęta księgą wieczystą nr (...).

W uzasadnieniu wniosku powołał się m.in. na następujące okoliczności. J. i Z. L. zawarli małżeństwo w dniu 21 grudnia 1978r. Orzeczeniem z dnia 24 sierpnia 1994r. Sąd Stanowy w N. (USA) rozwiązał małżeństwo przez rozwód. Postanowieniem z dnia 9 stycznia 2002r. Sąd Okręgowy w Tarnowie uznał amerykański wyrok rozwodowy za skuteczny na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W trakcie trwania małżeństwa uczestnicy nabyli nieruchomość

wskazaną we wniosku. Na przedmiotowej nieruchomości wzniesiony został budynek z lokalem użytkowym, który uczestniczka wynajmuje, nie dokonując rozliczeń z tego tytułu z wnioskodawcą.

W odpowiedzi na wniosek (k. 43 i n.) J. L. wniosła o oddalenie wniosku o podział majątku wspólnego. Wskazała, że wyrok rozwodowy stał się skuteczny z momentem jego wydania, czyli w dniu 24 sierpnia 1994r. (nie zaś z momentem jego uznania przez Sąd Okręgowy w Tarnowie). Nieruchomość została nabyta w dniu 27 lutego 1995r., czyli już po ustaniu wspólności majątkowej. Oznacza to, że nieruchomość nie stanowi przedmiotu wspólności ustawowej, lecz wyłączną własność uczestniczki. J. L. dodała, że środki na zakup nieruchomości pochodziły z jej majątku osobistego.

W piśmie przygotowawczym z dnia 21 stycznia 2020r. (k. 54 i n.) Z. L. wniósł o ewentualne ustalenie, że z majątku wspólnego został poczyniony nakład na majątek osobisty J. L. o wartości 300.000 zł i zażądał zwrotu kwoty 150.000 zł z tego tytułu. Zaprzeczył, by środki na nabycie przedmiotowej nieruchomości pochodziły z majątku osobistego uczestniczki tym bardziej, że w akcie notarialnym J. L. oświadczyła, że kupuje nieruchomość za fundusze pochodzące z majątku wspólnego.

W piśmie przygotowawczym z dnia 15 czerwca 2020r. (k. 81 i n.) J. L. wniosła o wydanie postanowienia wstępnego w trybie art. 618 § 1 kpc poprzez uzgodnienie stanu prawnego ujawnionego w dziale II księgi wieczystej nr (...) dla nieruchomości oznaczonej jako działka ewidencyjna nr (...) położonej w T. (obręb 152) z rzeczywistym stanem prawnym w ten sposób, aby w miejsce J. L. i Z. L. jako właścicieli w ramach wspólności ustawowej małżeńskiej wpisać J. L. jako właściciela tej nieruchomości.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

J. i Z. L. zawarli związek małżeński w dniu 21 grudnia 1978r.

dowód:

odpis skrócony aktu małżeństwa - k. 49

Wyrokiem z dnia 24 sierpnia 1994r. Sąd Stanowy Powiatu N. (USA) rozwiązał ich małżeństwo przez rozwód.

dowód:

odpis skrócony aktu małżeństwa - k. 49

wyrok z dnia 24 sierpnia 1994r. Sądu Stanowego Powiatu N. (nr sprawy 94-302 963) - k. 126

Według prawa S. J. wyroki w sprawach cywilnych (w tym wyroki rozwodowe) wywołują skutki prawne od chwili wydania.

Wniesienie apelacji lub bieg terminu do wniesienia apelacji nie wpływa na skuteczność wyroku rozwodowego. Wniesienie apelacji w sprawach cywilnych wywołuje ex lege zawieszenie wykonalności jedynie w odniesieniu do określonej kategorii spraw cywilnych, do których jednak nie zalicza się wyroków rozwodowych. W procedurze cywilnej S. J. nie występuje prawomocność formalna charakterystyczna dla polskiej procedury cywilnej.

dowód:

opinia Ośrodka (...) Wydziału Prawa i Administracji UJ - k. 107 - 109

W dniu 27 lutego 1995r. J. L. nabyła w drodze umowy sprzedaży nieruchomość oznaczoną jako działka ewidencyjna nr (...) położona w T. (obręb 152). W akcie notarialnym znalazło się oświadczenie J. L., że nabywa przedmiotową nieruchomość za „fundusze dorobkowe z mężem Z. L. (...)”.

dowód:

akt notarialny z dnia 27 lutego 1995r. sporządzony przez notariusza W. R.. A nr (...) - k. 65

Postanowieniem z dnia 9 stycznia 2002r. Sąd Okręgowy w Tarnowie uznał za skuteczny na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej wyrok Sądu Stanowego Powiatu N. (USA) z dnia 24 sierpnia 1994r. (nr sprawy 94-302 963).

dowód:

postanowienie Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 9 stycznia 2002r. ICo 130/01 - k. 37

W dziale II księgi wieczystej nr (...) dla nieruchomości oznaczonej jako działka ewidencyjna nr (...) położonej w T. (obręb 152) J. L. i Z. L. figurują jako właściciele w ramach wspólności ustawowej małżeńskiej.

dowód:

wydruk z księgi wieczystej nr (...) - k. 19 - 22

Zgodnie z art. 327¹ § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 kpc uzasadnienie postanowienia powinno zawierać:

- wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie: ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej;
- oraz wyjaśnienie podstawy prawnej postanowienia z przytoczeniem przepisów prawa.

W uzasadnieniu nie ma zatem potrzeby wskazywania powodów, dla których sąd uznał za wiarygodne dowody stanowiące podstawę ustaleń faktycznych. Należy wskazać jedynie przyczyny „dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej”.

Ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione oraz dowodów, na których się oparł znajduje się w powyższej części uzasadnienia. W niniejszej sprawie brak było dowodów, którym sąd odmówiłby wiarygodności.

Sąd zważył co następuje:

W postępowaniu o podział majątku wspólnego sąd rozstrzyga ewentualny spór o prawo własności i może wydać w tym przedmiocie postanowienie wstępne (art. 567 § 3 kpc w zw. z art. 688 kpc i w zw. z art. 618 § 1 kpc).

Do sporów o prawo własności należy również żądanie usunięcia niezgodności między stanem wynikającym z księgi wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym (por. np. postanowienie SN z dnia 14.12.1981r., I CZ 101/81, uchwała SN z dnia 29.1.1993r., III CZP 175/92, por też J. Pietrzykowski, K. Pietrzykowski w: Kodeks postępowania cywilnego. Tom III. Komentarz pod red. A. Marciniaka, Warszawa 2020, Legalis, kom. do art. 618 kpc oraz Kodeks postępowania cywilnego pod red. A. Góry - Błaszczukowskiej, Tom I B. Komentarz. Art. 425–729, Warszawa 2020, Legalis, kom. do art. 618 kpc).

W niniejszej sprawie wystąpił spór dotyczący przynależności nieruchomości oznaczonej jako działka ewidencyjna nr (...) położonej w T. (obręb 152), objętej księgą wieczystą nr (...) do majątku wspólnego J. L. i Z. L..

Zgodnie z art. 5 ust. 5 pkt 3 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. (Dz.U. Nr 162, poz. 1691) o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw przepisy dotychczasowe stosuje się do podziału majątku wspólnego małżonków i do zwrotu wydatków i nakładów dokonanych z majątku wspólnego na majątek osobisty lub z majątku osobistego na majątek wspólny, jeżeli wspólność majątkowa małżeńska ustała przed wejściem ustawy w życie. Powyższa nowelizacja weszła w życie w dniu 20 stycznia 2005r.

Wspólność ustawowa J. L. i Z. L. ustała na skutek rozwodu w dniu 24 sierpnia 1994r. Według prawa S. J. w USA wyroki w sprawach cywilnych (w tym wyroki rozwodowe) wywołują skutki prawne od chwili wydania. Wniesienie apelacji lub bieg terminu do wniesienia apelacji nie wpływa na skuteczność wyroku rozwodowego. Wniesienie apelacji w sprawach cywilnych wywołuje ex lege zawieszenie wykonalności jedynie w odniesieniu do określonej kategorii spraw cywilnych, do których jednak nie zalicza się wyroków rozwodowych. W procedurze cywilnej S. J. nie występuje prawomocność formalna charakterystyczna dla polskiej procedury cywilnej.

Postanowienie Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 9 stycznia 2002r. o uznaniu za skuteczny na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej wyrok Sądu Stanowego Powiatu N. z dnia 24 sierpnia 1994r. zostało wydane na podstawie art. 1145 § 1 kpc w brzmieniu sprzed 1 lipca 2009r. „Postanowienie o uznaniu orzeczenia zagranicznego miało charakter konstytutywny, a uznanie następowało z chwilą uprawomocnienia się tego orzeczenia, z tym że skutki uznanego orzeczenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej działały ex tunc, tj. od chwili, w której orzeczenie to stało się skuteczne według prawa państwa jego pochodzenia (por. post. SN z 2.4.1975 r., II CR 67/75, OSPiKA 1976, Nr 7, poz. 148).” por. R. K. w: Kodeks postępowania cywilnego. T. K.. Pod red. A. M., Art. 1096–1217, W. 2020, kom. do art. 1145 kpc, L.).

Zatem skład majątku wspólnego (dorobku) J. L. i Z. L. należy ustalać na dzień 24 sierpnia 1994r. Zgodnie z art. 31 Krio w brzmieniu z chwili ustania wspólności ustawowej z chwilą zawarcia małżeństwa powstaje między małżonkami z mocy ustawy wspólność majątkowa obejmująca ich dorobek (wspólność ustawowa). Przedmioty majątkowe nie objęte wspólnością stanowią majątek odrębny każdego z małżonków. Dorobkiem małżonków są przedmioty majątkowe nabyte w czasie trwania wspólności ustawowej przez oboje małżonków lub przez jednego z nich (art. 32 § 1 Krio).

Sporna nieruchomość została nabyta przez J. L. w dniu 27 lutego 1995r. w drodze umowy sprzedaży. Nastąpiło to po ustaniu wspólności ustawowej. Przedmiotowa nieruchomość nie stanowi zatem dorobku w rozumieniu art. 32 § 1 Krio (w ówczesnym brzmieniu). Zawarte w akcie notarialnym oświadczenie J. L., że nabywa nieruchomość za „fundusze dorobkowe z mężem Z. L. (...)” może mieć jedynie znaczenie przy ustalaniu źródła pochodzenia środków pieniężnych na zakup gruntu. Wykazanie przez wnioskodawcę, że nieruchomość została nabyta za środki pieniężne stanowiące dorobek, nie doprowadzi do ustalenia, iż stanowi ona przedmiot wspólności ustawowej, jeśli nabycie własności nastąpiło już po rozwodzie, czyli po ustaniu wspólności ustawowej. S. odnosiłaby się jedynie do sytuacji, gdyby grunt został nabyty w trakcie trwania wspólności ustawowej. Ustanie wspólności ustawowej stanowi granicę czasową, po której przekroczeniu nabycie przedmiotu majątkowego wyłącza możliwość objęcia go wspólnością ustawową (por. wyrok SN z dnia 5 października 2016r., III CSK 382/15).

Z uwagi na powyższe zachodziła konieczność uzgodnienia stanu prawnego ujawnionego w dziale II księgi wieczystej nr (...) z rzeczywistym stanem prawnym w ten sposób, że w miejsce J. L. i Z. L. jako

właścicieli w ramach wspólności ustawowej małżeńskiej sąd nakazał wpisać J. L. jako wyłącznego właściciela tej nieruchomości.

Sąd rozstrzyga o składnikach majątku wspólnego istniejących w chwili dokonywania podziału majątku wspólnego, a ściślej - w chwili zamknięcia rozprawy (art. 316 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc). Wyjątkowo uwzględnia się w ramach rozliczeń także składniki majątkowe, które zostały bezprawnie zbyte, zużyte, roztrwonione lub zniszczone przez jednego z małżonków. W przypadku środków pieniężnych stanowiących dorobek, które zostały zabrane i wykorzystane na własne potrzeby przez jednego z małżonków bez zgody drugiego (zgoda taka jest wymagana z uwagi na brzmienie art. 46 Krio w zw. z art. 1035 kc i w zw. z art. 199 kc), drugiemu małżonkowi przysługuje roszczenie odszkodowawcze na podstawie art. 45 § 1 krio per analogiam w zw. z art. 415 kc. Wartość zabranych środków pieniężnych uwzględnia się przy ustalaniu składu majątku wspólnego podlegającego podziałowi i zalicza ich wartość na poczet udziału w majątku wspólnym przypadającym małżonkowi, z którego winy nastąpiło wykorzystanie tych środków pieniężnych (por. wyrok SN z dnia 5 października 2016r., III CSK 382/15).